

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНІКА**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ КОНФЛІКТОЛОГІЇ**

**Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка**

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогічний контроль у системі вищої освіти
Викладач (-і)	Док. іст. наук. проф. Борис САВЧУК
Контактний телефон викладача	067 73 065 73
E-mail викладача	borys.savchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС – (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Обговорення індивідуально вибраних студентами питань з тематики лекційного курсу та самостійної роботи

2. Анотація до навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни сприяє підготовці майбутніх докторів філософії до проведення системних досліджень про феномен педагогічних конфліктів у сфері освіти, сприяє формуванню знань про науково-методологічні основи дослідження конфліктів у сфері освіти в Україні та закордоном, орієнтує на проведення експериментальних досліджень щодо застосування конструктивних способів розв'язання конфліктів у різних педагогічних ситуаціях, формує здатність до пошуку і творчого аналізу наукової літератури про природу конфлікту в освітньому процесі та підходів до їхнього розв'язання.

3. Мета та цілі курсу

Метою вивчення дисципліни є підготовка майбутніх докторів філософії до проведення системних досліджень про феномен педагогічних конфліктів у сфері освіти.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- формування системи знань про науково-методологічні основи дослідження конфліктів у сфері освіти в Україні та закордоном.
- підготовка до проведення експериментальних досліджень щодо застосування конструктивних способів розв'язання конфліктів у різних педагогічних ситуаціях;
- формування здатності до пошуку та творчого аналізу наукової літератури про природу конфлікту в освітньому процесі та підходів до їхнього розв'язання;
- виховання здатності та відповідальності за розв'язання педагогічних конфліктів.

Компетентності

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і вдосконалення нових цілісних знань та фахової практики.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями.

ЗК 2. Здатність до розуміння предметної області, професійної діяльності за спеціальністю, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких завдань.

ЗК 3. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати дослідницьку та інноваційну діяльність, ставити та розв'язувати науково-дослідницькі проблеми.

ЗК 6. Здатність презентувати результати досліджень українською та однією з іноземних мов європейського простору.

ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо, на основі дотримання у фаховій діяльності етичних міркувань професійної етики, міжкультурної толерантності, з дотриманням норм академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК 1. Володіння знаннями у сфері освіти/педагогіки, зокрема про її основні концепції, методики, технології; розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК 2. Здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати наукових досліджень у сфері освіти/педагогіки. досягати наукових результатів, що репрезентують нові знання.

СК 3. Здатність до застосування новітніх теорій, технологій і методів науково-педагогічного дослідження для розв'язання комплексних проблем у сфері освіти/педагогіки.

СК 4. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний і емпіричний аналіз проблем психолого-педагогічних наук, оцінювати та забезпечувати якість наукових досліджень.

СК 5. Здатність ініціювати, розробляти і реалізувати комплексні та дотичні міждисциплінарні проекти у галузі освіти/педагогіки.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі освіти/педагогіки і на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими вміннями/навичками, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.

ПРН 2. Здатність поглиблювати, переоцінювати існуючі знання, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей.

ПРН 3. Аналізувати й застосовувати науковий доробок українських і зарубіжних учених, фундаментальні концепції та теорії у професійній сфері.

ПРН 4. Знати систему організації освітнього процесу в закладі вищої освіти.

ПРН 7. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освітніх, педагогічних наук та дотичних міждисциплінарних напрямів за допомогою сучасних інструментів і технологій пошуку, спеціалізованих баз даних та інформаційних систем.

4. Структура курсу			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	12 год		
семінарські заняття	18 год		
самостійна робота	60 год		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
III	011 Освітні, педагогічні науки	I	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	семінарські заняття	сам. роб.
Тема 1. Науково-методологічні засади вивчення міжособистісного конфлікту в сфері освіти Феномен міжособистісних конфліктів у сучасному науково-педагогічному дискурсі. Наукові підходи до визначення	2	2	8

сутності і структури педагогічного конфлікту. Науково-теоретичні засади класифікації педагогічних конфліктів.			
Тема 2. Підготовка експериментальних досліджень про конфлікти в освітньому середовищі вищої школи. Методики аналізу стану освітнього середовища як чинника виникнення конфліктів. Наукові підходи до вивчення причин педагогічних конфліктів. Розробка наукових критеріїв і підходів щодо класифікації педагогічних конфліктів.	2	4	8
Тема 3. Особливості дослідження проблеми формування конфліктологічної культури майбутніх педагогів. Науково-теоретичні засади дослідження конфліктологічної культури. Проведення експерименту зі створення педагогічної конфліктної ситуації. Особливості вивчення конфліктних особистостей.	2	2	8
Тема 4. Підготовка наукових досліджень про групові конфлікти міжособистісної взаємодії у ЗВО. Відображення проблеми конфлікту «студент – студент» в сучасному науковому дискурсі. Наукові підходи щодо дослідження конфліктів у педагогічному колективі. Організація рольової гри «Варіанти поведінки в середовищі викладачів».	2	2	8
Тема 5. Конфлікт міжособистісної взаємодії в діаді «педагог – студент». Проблема конфлікту «педагог - студент» в науковому дискурсі. Організація експерименту з визначення і вивчення: а) ознак педагогічного конфлікту; б) конфлікту взаємин у ЗВО; в) деструктивних функцій педагогічного конфлікту.	2	2	8
Тема 6. Вивчення організаційно-педагогічних умов щодо запобігання і врегулювання конфліктів у ЗВО. Наукова рецепція педагогічної діяльності із врегулювання конфліктів. Підготовка педагогічного експерименту щодо корекції оцінних ставлень у діаді «студент - викладач». Вироблення рекомендацій щодо вдосконалення діяльності викладача з подолання конфліктів у ЗВО.	2	2	10
Тема 7. Дослідження проблеми конструктивного розв'язання конфлікту у ЗВО. Проблема ефективного розв'язання конфлікту в науковій літературі. Розробка моделі поведінки викладача під час конфлікту. Вироблення рекомендацій з конструктивного розв'язання конфлікту у ЗВО.	-	4	10
Всього	12	18	60

5. Система оцінювання курсу

Максимальна кількість балів

Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі	
		Екзамен, диф.залик, курс роб.(проект), практика	Залик
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано
82-89	B (добре)	Добре	
75-81	C (добре)		
64-74	D (задовільно)	Задовільно	Незараховано
60-63	E (задовільно)		
35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	
1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням		

Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проектних робіт.

Терміни написання: денна форма – на парі, заочна форма – за 10 днів до сесії.

50 балів

Умовами допуску до підсумового контролю є рейтинг 25 балів впродовж семінарських занять (письмові роботи, усні відповіді)

Форма контролю: залик

Форма здачі: тестовий контроль (50 балів)

6. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи

Порядок та організація контролю знань студентів визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

Академічна доброчесність

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про

запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.

Відвідування занять

Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію

	<p>освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf.</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf.</p>

7. Рекомендована література

Базова

1. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с. URL: <https://osvitanalityka.kubg.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/HigherEd-in-Times-of-War.pdf>.
2. Доповідь про якість вищої освіти в Україні, її відповідність завданням сталого інноваційного розвитку суспільства у 2022 році / за ред. А. Бутенка, О. Єременко, Н. Стукало. Київ : Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, 2023. 59 с. <https://naqa.gov.ua/wp-content/up>. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12.
3. Закон України «Про освіту» 2017 р. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1060-12
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556 URL: Vshnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu.
5. Актуальні проблеми розвитку вищої освіти: *навч.-метод. посіб.* /автор. кол.: Завгородня Т.К., Нагачевська З.І, Савчук Б.П, Стинська В.В., Стражнікова І.В., Єгорова

- І.В., Ковальчук В.М., Прокопів Л.М., Салига Н.М./ За заг. ред. В.Стинської, Л.Прокопів. Івано-Франківськ, 2021.
6. Аніловська Г.Я., Марушко Н.С., Томаневич Л.М. Університетська освіта: *навч. посібник*. Львів : «Магнолія-2018». 304 с.
 7. Буряк В. Викладач університету: вимоги до особистісних і професійних рис : *Вища школа*. 2010. № 3-4. С. 11-35.
 8. Галузьяк В.М. Холковська І.Л. Педагогічна конфліктологія: *навч посібник*. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 208 с.
 9. Грабовська С., Равчина Т. Конфлікти без насильства: *навч. посібник* / За ред. Шведа Ю.Р. Львів: Фонд «Україна-Європа», 2017. 237 с.
 10. Гураль У. М. Суть конфліктологічної взаємодії в середовищі освітніх установ. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк, 2011. № 8. С. 66-71.
 11. Джелалі О. В. Психологія вирішення конфліктів: *навч. посіб.* Київ ; Харків: Р.И.Ф., 2006. 320 с.
 12. Дурманенко Є. А. Конфлікти у вузі. Луцьк, 2004. 354 с.
 13. Запровадження елементів STEAM-технологій в освітній простір гімназії: *методичний посібник* / укл. Ж. В. Федірко, Н. В. Дуняшенко. Кропивницький: КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського», 2020. 80 с.
 14. Козич І.В. Модель формування конфліктологічної компетентності соціального педагога в умовах магістратури. *Педагогічні науки*. 2018. № 1. С. 110-11
 15. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації» / В. Л. Андрєєнкова, К. Б. Левченко, Н. В. Лунченко, М. М. Матвійчук. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2018. 144 с.
 16. Клименюк О. В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: Авторський підручник. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2017. 398 с.
 17. Лузан П. Г. Основи науково-педагогічних досліджень: навчальний посібник. Київ: НАКККіМ, 2012. 248с
 18. Ніколаєнко С. М.. Наукові дослідження в університетах – визначальний чинник зростання якості освіти. Київ: Прок-Бізнес, 2007. 176 с.
 19. Освіта України в умовах воєнного стану. Інноваційна та проєктна діяльність: *Науково-методичний збірник*/ за загальною ред. С. М. Шкарлета. Київ-Чернівці «Букрек». 2022. 140 с.
 20. Основи наукових досліджень: *навч. посіб.* / В.К.Сидоренко, П.В.Дмитренко. Київ: РННЦ "ДІНІТ", 2000. 260 с.
 21. Ржеутська Л. Школа під час війни: як змінився навчальний процес в Україні. 31.05.2022: <https://www.dw.com/uk/shkola-pid-chas-viiny-chy-provalyvsia-navchalnyi-rik-v-ukraini/a-61978671>
 22. Савчук Б., Ковальчук В. Формування конфліктологічної компетентності майбутніх фахівця як компонента їхньої педагогічної майстерності. *Нова педагогічна думка*. 2021. № 3. С. 91-94.
 23. Савчук Б., Салига Н. Рецепція феномену педагогічних конфліктів західних науковців у моделюванні професійної підготовки майбутнього фахівця. *Молодь і ринок*. 2021. № 5-6. С. 32-36:
 24. Савчук Б., Петренко О., Блавт О., Білавич Г. Педагогічні конфлікти в рецепції західних науковців: наукові пріоритети і методичний досвід. *Інноватика у вихованні*. 2021. Вип. 14. С. 108-118:
 25. Савчук Б., Міщук Д. Освітнє середовище університету: методологічний дискурс в контексті складання міжнародних рейтингів. *Молодь і ринок*. 2020. № 2. С. 60-65.
 26. Свердан М.М. Основи наукових досліджень: *підручник*. Чернівці : Рута, 2008. 456 с

27. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. *Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник*. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.
28. Стеченко Д.М., Чмир О.С. *Методологія наукових досліджень: підручник*. Київ: Знання, 2007. 220 с.
29. Тверезовська Н.Т., Сидоренко В.К. *Методологія педагогічного дослідження: навч. посіб.* Київ: Центр учб. л-ри, 2013. 439 с.
30. Education and Conflict Review: Theories and conceptual frameworks in education, conflict and peacebuilding. - Centre for Education and International Development University College London, UK. - Issue 2, June 2019 h URL: https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10081477/1/Education%20and%20Conflict%20Review_2019_2_final.pdf.
31. Isabu M. O. Causes and management of school related conflict. - African Educational Research Journal Vol. 5(2), pp. 148-151, May 2017. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1214170.pdf>
32. Savchuk B., Pantyuk M., Pantyuk T., The phenomenon of pedagogical conflict in the modern scientific discourse Fundamental And Applied Researches: Contemporary Scientific and practical Solutions and Approaches. Interdisciplinary Prospects. Volume V / [Editors: A. Dushniy, M. Makhmudov, M. Strenacikova]. Banska Bystrica – Baku – Uzhhorod – Kherson: Posvit, 2019. P. 234-238.
33. Valente S., Lourenço A.A., Németh Z. School Conflicts: Causes and Management Strategies in Classroom Relationships // in: Interpersonal Relationships. Intechopen, 2020: <https://www.intechopen.com/onlinefirst/school-conflicts-causes-and-management-strategies-in-classroom-relationships>.
- Допоміжна**
34. Галичанська А. В. Родинна традиція як умова запобігання міжпоколінних конфліктів у підлітків у сім'ї : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07. Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2011. 20 с.
35. Savchuk B., Bilavych H., Kondur O., Bahriy M., Oliyar M., Fedchyshyn N., Humenuk I., Pantiuk M., Petrenko O. Reading as a Cultural Practice of Modern Students. International Journal of Applied Exercise Physiology. 2020. Vol.9 No.8. PP. 131-144. <http://ijaep.com/Journal/vol.9.8.pdf> (Web of Science **impact factor**)
36. Learning cities: Drivers of inclusion and sustainability. 2020. URL: <https://uil.unesco.org/lifelong-learning/learning-cities/learning-cities-drivers-inclusion-and-sustainability> (дата звернення: 17.01.2021). Supporting teachers and education personnel during times of crisis. ED/2020/IN2.2. 2020. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373338>

Викладач

Савчук Б.П.